

О.І. ЛИННИК, к.е.н., доцент, НТУ«ХП»

Ю.Ю. ШИШКО, магістр, НТУ«ХП»

ВИЯВЛЕННЯ ОСНОВНИХ АСПЕКТІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У ринкових умовах господарювання наявність у підприємства значних розмірів дебіторської заборгованості знижує ліквідність його активів, негативно впливає на фінансову платоспроможність, а також відволікає зайві грошові кошти. Так, за товари, роботи, послуги, надані покупцеві з відстрочкою платежу, підприємство-продавець після закінчення звітного періоду повинно сплатити податки державі, заробітну плату працівникам, розрахуватися за орендну плату, матеріали та ін.. Якщо оплата за надані товари своєчасно не надійшла, підприємство змушене перетворювати власні високоліквідні активи в грошові кошти з метою здійснення розрахунків щодо зобов'язань та запобігання банкрутству. Тому належна організація обліку дебіторської заборгованості сприяє ефективному управлінню її розмірами і термінами на підприємстві та посиленню контролю за своєчасним здійсненням розрахунків.

Для організації обліку розрахунків з дебіторами на підприємстві потрібно визначитися з її класифікацією у відповідності до чинного законодавства. Так, обов'язковим в Україні є розподіл дебіторської заборгованості згідно з п. 4 П(С)БО 10 на довгострокову і поточну, яке залежить від нормального операційного циклу і терміну погашення заборгованості.

Дебіторська заборгованість згідно з П(С)БО 10 і в залежності від платоспроможності дебіторів також розділяється на сумнівну і безнадійну.

Безнадійна дебіторська заборгованість - це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість у її неповерненні боржником або за якою минув строк позовної давності.

Сумнівні борги - це заборгованість, щодо якої існує невпевненість в тому, що вона буде погашена боржником [1].

Поточна дебіторська товарна заборгованість (за товари, роботи, послуги) враховується по групах залежно від строків непогашення заборгованості, які визначаються умовами договору та встановленням коефіцієнта сумнівності кожної групи. Так, з метою достовірного відображення активів кожне підприємство повинно визначати резерв сумнівних і безнадійних боргів [3].

Організацію обліку дебіторської заборгованості на підприємстві необхідно починати з процедури підготовки облікової політики, що має певні особливості. Наказ про облікову політику пропонується формувати в 3 етапи [3]:

- організаційний етап - керівник призначає групу фахівців, які обов'язково беруть участь у процесі підготовки проекту наказу про облікову політику. Вони повинні обґрунтовувати форму ведення бухгалтерського обліку.

- технологічний етап - фахівці повинні здійснювати огляд і запропонувати побудова бухгалтерської служби, тип структури апарату бухгалтерії, форму організації облікового процесу за технічними ознаками, які є основними на кожному підприємстві. Необхідно також організувати обліковий процес на кожній ділянці, дати оцінку загальним і специфічним принципам і методам організації обліку, які є альтернативними, залежать від галузі та специфіки діяльності даного підприємства.

- заключний етап - фахівці готують і докладно обговорюють проект наказу про облікову політику підприємства, і тільки після врахування пропозицій та внесення змін керівник його затверджує.

В цілому при організації та веденні обліку дебіторської заборгованості бухгалтерії підприємства необхідно:

1. При здійсненні обліку поточної дебіторської (товарної) заборгованості визначати величину резерву сумнівних боргів і включати в підсумок балансу розмір заборгованості за чистою реалізаційною вартістю, тобто за вирахуванням величини резерву сумнівних боргів.

2. Переглядати на дату балансу (останній день звітного періоду) довгострокову заборгованість за окремими дебіторам. Якщо до терміну

погашення заборгованості залишилося менше 12 місяців (на певну дату), слід відображати минулий довгострокову заборгованість як поточну [3].

Оптимальною і результативною можна вважати таку діяльність підприємства, оцінка показників якої свідчить про високий рівень прибутковості і ліквідності. Для забезпечення постійної наявності оборотних коштів і платоспроможності підприємстві дуже велике значення мають розміри його дебіторської заборгованості. Тому підготовка прозорою, достовірною і теоретично обґрунтованою вихідної інформації, яка буде застосована при складанні фінансової звітності, необхідна як внутрішнім, так і зовнішнім користувачам для проведення аналізу та здійснення оцінки показників діяльності підприємства з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Список літератури: 1. *В.П. Завгородний* Бухгалтерский учет в Украине с применением национальных стандартов / В.П. Завгородний. [Електронний ресурс] .Режимдоступу :<http://www.iconf.org.ua> 2. *В.М. Макаренко* Управління дебіторською заборгованістю/ В.М. Макаренко [Електронний ресурс].–Режим доступу:<http://www.niug.gov.ua> 3. *Л.В. Городянская* Особенности организации учета дебиторской задолженности на предприятии: [монографія; Л.В. Городянская. В.І. Мунтіян]. – Київ: УДУВГП, 2009. – 176 с.